

Fra laksebreveiere

Til Tanavassdragets fiskeforvaltning

Innspill til høringssvar - Revidering av Tanaforskriften

Det er med blandete følelser vi leser høringsnotatet til Klima og miljødepartementet (KLD) hvor de foreslår å endre Tanaforskriften.

I begrunnelsen for forslaget til endringene, påstår KLD at Tanavassdragets Fiskeforvaltning (TF) har hatt en tilknytning til offentlig fiskeforvaltning.

Hvordan KLD har kunnet betrakte TF som et offentlig organ tilknyttet Staten, ser vi på som både underlig og merkværdig. Spørsmålet er her om forskriftsendringen medfører at eierskapet av TF blir overført fra det offentlige til private??

Andre organer som for eksempel Sametinget deler ikke KLD sin oppfatning av at TF er et offentlig organ. Dette begrunnet Sametinget i konsultasjoner som ble gjennomført i forkant av utarbeidelsen av Tanaforskriften hvor blant annet klagebehandling av TF sine vedtak ble skulle løses.

Hadde TF vært et offentlig organ ville Miljødirektoratet eller Statsforvalteren vært klageinstans for TF sine vedtak. Resultatet er at ingen av de statlige organene er klageorgan, bortsett fra innsynsbegjæring i TF sine dokumenter hvor Statsforvalteren er klageorgan. Alle andre klagesaker skulle fremmes i jordskifteretten. Dette er et av de sikreste holdepunkter for at TF ikke var et offentlig organ.

Laksebreveiere deler heller ikke KLD sitt syn på at TF har vært et offentlig organ. Det er bare Laksebreveiere som har økonomiske interesser i TF.

I forarbeidene til Tanaforskriften defineres det at TF skal være lokal- og rettighetsbasert. Staten har ingen fiskerettigheter i Tanavassdraget og kan dermed ikke inneha et eierskap i TF.

KLD skriver videre at TF har hatt både privatrettslige og offentligrettslige oppgaver. En sammenligning av oppgaver TF har med Alta Laksefiskeri Interessentskap (ALI), viser at oppgavene i all hovedsak er like. Begge forvalter fisket, fiskeretten, overvåking av fiskebestandene, økonomien og har oppsynstjeneste.

KLD har med høringsnotatet vist manglende rolleforståelse som kan forklares gjennom KLD sin innblanding i valgene av TF medlemmer som ble gjort på Fellesmøter gjort høsten 2023 og våren 2024. Kongeriket Norge har et megastort demokratisk problem om departementene skal forsøke å påvirke valg av styremedlemmer i private organer. Fremgangsmåten til KLD her burde

regjeringens kontrollorganer undersøke nærmere og verifisere om dette er oppgaver departementene skal drive med.

Laksebreveiere ser ikke samme behov for å endre Tanaforskriften slik KLD har. KLD beskriver behov for endring av Tanaforskriften etter valget høsten 2023. Dersom KLD hadde fulgt egne retningslinjer (jfr. Epost svar den 10.11.2023) og ikke blandet seg inn i dette valget, ville det ikke vært grunnlag for tvil i Tanaforskriften hvordan sammensetning av TF styret skulle være.

Det har heller ikke vært tvil om hvordan valgene skulle gjennomføres på Fellesmøte eller hvem som skulle lede Fellesmøte. Det fremgår av Tanaforskriftens §8, første avsnitt, siste setning. TF har utarbeidet og vedtatt egne vedtekter som utfyller der Tanaforskriften mangler bestemmelser.

Dette fungerte godt inntil at KLD, tidligere TF leder og tidligere TF direktør valgte å tilsidesette både TF-styret, Tanaforskriften og TF sine vedtekter. Dette skapte kaos og undergravet TF-leder og TF sin posisjon som lokalt forvaltningsorgan av Tanavassdraget.

Samarbeidet mellom TF og KLD har delvis vært krevende og toppet seg da KLD hevdet at TF styret ikke hadde vedtakskompetanse i brev til TF den 13.8.2024. Laksebreveiere har etterlyst hjemmelen KLD brukte til dette vedtaket uten at KLD kunne vise til denne hjemmelen.

KLD har derimot skrevet til noen av klagerne på TF sin sammensetning 7.6.24

«I e-post 8. mai presiserte vi videre at dette ikke betyr at departementet går inn og opphever valgresultatet. Ingen av de nevnte regelverkene hjemler noen slik umiddelbar effekt».

KLD skriver her at det ikke finnes hjemler til å oppheve valg av TF medlemmer, men gjør dette likevel 13.8.24 når KLD skriver:

«Departementet ønsker å presisere at vi ikke anser TF som lovlig sammensatt, slik det fremstår i dag. Tanaforskriftens krav er ikke fulgt, og TF har således ikke vedtakskompetanse, utover det som er helt nødvendig for den daglige driften, frem til fiskeforvaltningen er gyldig sammensatt iht. forskriften.»

Hele brevet KLD sender 13.8.24, viser et desperat KLD som ikke har oppnådd å endre TF sin sammensetning i tråd med KLD og tidligere direktørs ønsker.

Med brevet offentliggjør KLD at det vil bli foreslått å endre Tanaforskriften. Etter den turbulente tiden hvor KLD har hatt en meget aktiv rolle vil KLD endre Tanaforskriften, noe som TF mener ikke kan ses på annen måte enn maktarroganse ovenfor et privat organ som KLD ikke har styringsrett på.

Til endringen av Tanaforskriften

§ 1. Formål

Laksebreveiere er av den oppfatning at TF er et privat rettighetsbasert forvaltningsorgan. For å underbygge dette bør det framkomme i formålsparagrafen.

Laksebreveiere sitt forslag til §1:

Formålet med denne forskriften er å etablere lokal **rettighetsbasert** forvaltning av fisk og fisket i Tanavassdraget gjennom Tanavassdragets fiskeforvaltning, og å legge til rette for en bærekraftig forvaltning av fiskebestandene i Tana som naturgrunnlag for bosetting og for samisk språk og kultur.

Forskriften skal ivareta de fiskeberettigedes særskilte rettigheter jf. § 3, lokalbefolkningens rett til stangfiske jf. § 4 og andres adgang til fiske jf. § 5.

Laksebreveiere har ingen kommentarer til §3, §4, §5 og §6

Til § 7. Tanavassdragets fiskeforvaltnings styre

Laksebreveiere i Fellesmøte har i flere omganger vedtatt at de ikke ønsker å endre på valgreglene som Fellesmøte har vedtatt og beskrevet i «regler for Fellesmøte». Laksebreveiere har med dette uttalt at valgreglene ikke skal endres. Det vil nødvendigvis være noe som taper valg uansett valgregler.

Laksebreveiere er motstander av åremål for styremedlemmer. Det finnes ingen gode grunner for at et ønsket styremedlem ikke kan sitte som styremedlem fordi KLD ønsker at dem må byttes ut uten noen saklig begrunnelse. Det er kun de som velger styremedlemmer som skal ha myndighet til å avgjøre når et styremedlem skal byttes ut.

Laksebreveiere er motstander av at et privat foretak som TF er skal være begrenset i hvem av Laksebreveiere skal velges til styret. Laksebreveiere er private rettighetshavere som representerer sin private fiskerett. At de skal begrenses i styrevalg ut over andre private organisasjoner, er uhørt og direkte diskriminerende.

Kommunen kan gjennom kommuneloven være underlagt slike begrensninger som et offentlig organ.

Alternativ 1 med unntak av nest siste setning, er gjeldene valgregler som Laksebreveiere krever videreført.

Valgdetaljer beskrives i «regler for Fellesmøte» som vedtas av Fellesmøte.

Til siste avsnitt, forslag om å skifte ut et styremedlem, så kan ikke dette gjøres av andre organer enn de som har valgt styremedlemmet. Dette er en helt ordinær praksis i andre norske organer eller foreninger. Når et medlem ikke har tilit, skal dette medlemmet kunne skiftes ut. At en kontrollkomite skal godkjenne et skifte er heller ingen vanlig praksis og flytter makt til et kontrollorgan som i praksis ikke er et kontrollorgan lenger, men i stedet et godkjenningsorgan i

organisasjonsmodellen vil ligge over det som velger. Det kan umulig være riktig at et kontrollorgan skal blande seg inn i styrevalg.

Siste setning i siste avsnitt fjernes og erstattes med

"Om mer enn 50% av Laksebreveiere krever et skifte av et styremedlem fra Laksebreveiere skal det innkalles til Fellesmøte for å skifte ut dette styremedlemmet.

Dersom mer enn 50% av kommunestyre krever å skifte ut et styremedlem fra kommunen skal kommunestyret sette dette opp som sak på kommende kommunestyremøte.»

Laksebreveiere sitt forslag til §7:

Tanavassdragets Fiskeforvaltning består av et styre på ni medlemmer med personlige stedfortredere.

De fiskeberettigete velger innen utgangen av november i kommunevalgår fem medlemmer med personlige stedfortredere med en funksjonstid på fire år. Minst to medlemmer med personlige stedfortredere skal ha bosted i Tana kommune og minst to medlemmer med personlige stedfortredere skal ha bosted i Karasjok kommune. Valg skjer på Fellesmøte for de fiskeberettigete jfr. § 9. i Tanaforskriften.

Kommunestyrene i Tana og Karasjok velger innen utgangen av november i kommunevalgår, to medlemmer hver med personlige stedfortredere med en funksjonstid på fire år. Valgene skjer blant personer med rett til stangfiske etter § 4, som ikke er fiskeberettiget etter § 3.

Begge kjønn skal være representert både blant medlemmer og personlige stedfortredere, jfr. lov om likestilling og forbud mot diskriminering § 28.

Leder og nestleder av styret skal hvert annet år skifte mellom medlemmer fra de fiskeberettigete og medlemmer fra de med stangfiskerett.

Styremedlemmer og personlige stedfortredere, har rett til å tre tilbake eller kan skiftes ut i løpet av funksjonsperioden når det foreligger særlige grunner. Med særlige grunner menes personlige forhold, som sykdom, flytting, sterke familiære hensyn og lignende, eller vesentlig mislighold av vervets oppgaver eller av interessene til rettighetshaverne som har oppnevnt dem.

Om mer enn 50% av Laksebreveiere krever et skifte av et styremedlem fra Laksebreveiere skal det innkalles til Fellesmøte for å skifte ut dette styremedlemmet.

Dersom mer enn 50% av kommunestyre krever å skifte ut et styremedlem fra kommunen skal kommunestyret sette dette opp som sak på kommende kommunestyremøte.

Til § 8. Styrets oppgaver og saksbehandling

Laksebreveiere er enig i at TF-medlemmene omtales som styre. Dette gir en bedre forståelse av hvem TF-medlemmene er. Laksebreveierne er likevel ikke enig med KLD i styrets myndighet.

Laksebreveiere mener at det tilligger styrets mandat og fullmakt å velge regnskapsfører og revisor. Styret skal også vedta budsjett, planer, retningslinjer, instruksjoner og strategier. Styret er beslutningsdyktig når minst 7 styremedlemmer er tilstede i møtet.

For saker som kreves kvalifisert flertall, så regnes dette ut fra fullt styre som medfører at 6 styremedlemmer må stemme for et vedtak, uavhengig om det kun er 7 styremedlemmer er til stedet. Da endres ikke maktbalansen i vedtaket med at det er fravær av styremedlemmer.

De 2 siste avsnittene utgår.

Forslag til §8 fra Laksebreveiere

Styret skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten. Styret skal fastsette planer, budsjett, regnskap, fiskekortpriser, strategier, retningslinjer og instruksjoner for virksomheten. Styret iverksetter de undersøkelser som det finner nødvendig for å kunne utføre sine oppgaver.

Styret velger regnskapsfører og revisor.

Styrelederen skal sørge for at aktuelle saker blir behandlet i styret og at det blir innkalt til styremøter på hensiktsmessig måte og med rimelig frist.

Styret kan treffe vedtak når minst syv styremedlemmer er til stede.

Vedtak om innskrenking av fiske etter § 13, bruk av inntekter etter § 14 og fastsetting av budsjett krever kvalifisert flertall (2/3) av et fulltallig styret.

Laksebreveiere har ingen kommentarer til §9

Til § 10. Årlig laksemøte for alle med fiskerett

Laksebreveiere er enige om at det bør avholdes laksemøte for å gi informasjon til tanadalens befolkning. Møte bør innkalles og kunngjøres i rimelig god tid. Møtet vil være vanskelig å gjennomføre om møtet skal gjøre vedtak. Da må alle deltakere kunne redegjøre for om de bor i kommunene hvor du vil kunne inneha stemmerett.

Laksebreveiere mener dermed at laksemøte kun er for å gi informasjon om fisket, driften og planer fremover

Laksebreveiere sitt forslag §10

Tanavassdragets fiskeforvaltning skal hvert år etter fiskesesongen, holde et laksemøte for alle med fiskerett i Tanavassdraget. Tanavassdragets fiskeforvaltning skal redegjøre for drift siste år og planer fremover.

Innkalling til laksemøte kunngjøres på egnet måte og i god tid før møtet.

Til § 11. Kontrollkomité

Kontrollkomite er av navnet er komite som kontrollerer. Slik KLD foreslår er komiteen opphevet til å være en generalforsamling som skal godkjenne revisorer, regnskapet, styresammensetning, låneopptak, godtgjørelser og utdeling av overskudd.

Dette er oppgaver som tilligger en generalforsamling og har ingenting med kontrollkomites oppgaver å gjøre. Dersom det er behov for en generalforsamling, kan ikke andre enn Laksebreveiere utgjøre denne funksjonen. Fellesmøte vil være naturlig generalforsamling om dette behovet er til stedet.

Kontrollkomiteen bør bestå av medlemmer fra laksebreveiere og fra Tana og Karasjok kommune.

Det bør ikke være tidsbegrensinger på hvor lenge et medlem skal kunne sitte, men perioden er 4 år.

Laksebreveierne sitt forslag til §11

Tilsyn med styrets virksomhet føres av en kontrollkomité med tre medlemmer. Laksebreveiere ved Fellesmøte, Tana kommunestyre og Karasjok kommunestyre oppnevner ett medlem hver med personlig stedfortreder. Som medlem og stedfortreder skal hvert organ oppnevne en mann og en kvinne.

Medlemmene og stedfortrederne oppnevnes for inntil fire år av gangen.

Kontrollkomiteen skal:

- a) kontrollere at Tanavassdragets fiskeforvaltning drives i samsvar med Tanaloven, Tanaforskriften og annen relevant lovgivning.
- b) påse at TF vedtar budsjett og regnskap.
- c) Påse at TF har godkjent regnskapsfører og revisor.
- d) Påse at valgene av TF styret blir gjort iht gjeldene forskrift.
- e) Påse at overskudd deles jf. §15
- f) Påser at TF har oppsynstjeneste
- g) Det føres protokoll for møtene i kontrollkomiteen.

Kontrollkomiteen utarbeider årsrapport som sendes TF, Sametinget, Tana- og Karasjok kommune.

Ved misligheter, skal kommunene og Laksebreveiere informeres om funnene. Laksebreveiere informeres gjennom å avholde et Fellesmøte.

Kontrollkomiteens utgifter samt godtgjørelse til medlemmene og stedfortrederne dekkes av det organ som har oppnevnt vedkommende.

Laksebreveiere har ingen kommentarer til §12

Til § 13. *Forvaltning av stangfiske*

Laksebreveierne sier seg enig i at det er TF som fastsetter fiskekortprisene.

Dette gjelder all fiske på norsk side av vassdraget og av alle fiskearter, ikke bare deler av elva slik KLD foreslår. TF fastsetter i dag fiskekortpriser på norsk side av vassdraget og dette bør ikke endres.

Kortprisen bør ikke bestemmes ut fra andre kriterier enn det styret finner det rimelig.

Laksebreveiere sitt forslag til §13

Med stangfiske menes fiske med stang og håndsnøre fra land og fra båt mot å løse av fiskekort.

Tanavassdragets fiskeforvaltning har ansvar for salg av fiskekort og fastsetter kortpriser i de norsk side av vassdraget for fiske etter alle typer fisk.

Laksebreveiere har ingen kommentarer til §14, §15, §16, §17, §18, §19, §20 og §21